

Hol tart az afrikai könyvtár- és tájékoztatásügyek korszerűsödése?

Nem tagadható le, hogy napjaink információs ipara komoly piacra lelt az afrikai országokban. Ám korszerű termékeit inkább csak a kormányhivatalokban, bankokban, kereskedelmi vállalatoknál lehet megtalálni. Bár az egyes országokban más és más a helyzet, elmondható: a könyvtárakba és a tájékoztatási intézményekbe kevés számítógép és távközlési berendezés került.

Ennek ellenére – főként az ENSZ szakosított szerveinek köszönhetően – sikerült néhány átfogóbb tájékoztatási programot megvalósítani. Így 1975-ben startolt az *AGRIS*-rendszer, amelynek létrehozásán a FAO bábáskodott. „Eltekintve az *AGRIS*-t ért némely bírálatól, a rendszer – akár csak más régiókban – Afrika fejlődő országaiban is jól dolgozott.”

A *PADIS*, a pánafrikai dokumentációs és információs rendszer kiépítése 1980-ban az ENSZ Afrikai Gazdasági Bizottságának égisze alatt kezdődött meg. A központ Addisz-Abeba került. A rendszer indulásakor kettős célt tűzött maga elé. Egyrészt konzultációk, tanfolyamok útján hozzá akart járulni az egyes országok információs rendszereinek megerősítéséhez, másrészt egy decentralizált, de a kontinens egészét átfogó információs rendszert kívánt kiépíteni. Eleddig a rendszer alapvető produktuma a *Devindex Africa c.* kiadvány volt.

Az új könyvtári-tájékoztatási technikák és technológiák leginkább Maliban, Ghánában és Nigériában jelentek meg, továbbá némely kelet- és dél-afrikai országban.

Túl azon, hogy az afrikai államok szegények, és az információs ipar termékeit szinte az utolsó miniberendezésekig nyugati országokból kell behozni, illetve ott vagy onnan szervizeltetni a szükséges pénzügyi-devizális keretek terhére, a közös köz-

vetítő nyelv, a „lingua franca” hiánya, az egyes országok közötti telekommunikáció gyengesége és bizonytalansága, valamint a könyvtárosok-tájékoztatók munkanélküliségtől való (indoktalan) félelme ugyancsak fékezi-késlelteti a könyvtári-tájékoztatói szolgáltatások modernizálását.

Azok az információs szakemberek és könyvtárosok, akik az afrikai könyvtár- és tájékoztatásügyek modernizálását szorgalmazzák, a következőkben bízva látnak egyfajta kibontakozást:

- a MARC-formátum elterjedése lehetővé teszi majd a technikai szolgáltatások szabványosítását, elősegíti a bibliográfiai adatok cseréjét;
- a személyi és miniszámítógépek olcsóbbodásával remény van a CD-ROM viszonylag gyors térhódítására;
- a több államot átfogó közös megoldások lehetővé tennék az afrikai információs hálózat kialakítását, és afrikai adatbázisok létesítését (ez egyébként a földrész stratégiai érdeke is), miközben az említett adatbázisokat osztott időben használhatnák az együttműködő országok.

A fenti „bizodalmak” valóra váltása csak macacs küzdelmek eredménye lehet. E küzdelmeket annak tudatában kell végigvinni, hogy „ma azokat az államokat tekintjük fejlődőnek, amelyek lekésték az iparosítás tegnapi vonatát, holnap pedig azok lesznek a fejlődő országok, amelyek lekésik a mai információs repülőgépet”.

/ALEMNA, A.: Obzor informacionnoj tehnologii v afrikanskih bibliotekah i perspektivy na buduše. = Meždunarodnyj forum po informacii i dokumentacii, 18. köt. 2. sz. 1993. p. 26–28./

(Futala Tibor)

„A menázsinnak és az abraknak meg kell előznie a katonákat és a lovakat”. Az információpiac vezető szerepe Kína piaci rendszerében

A korszerű termékpiacot előzetes, párhuzamos, visszajelző információtermelés jellemzi. Enélkül valamirevaló termék meg sem tud „mozdulni” a kínálat-kereslet folyamatában. Ezért joggal állítható: *nincs termékpiac információpiac nélkül.* A kvalifikált szakemberek és kutatók piaca szintén feltéte-

lezi az információpiac meglétét és működését, hiszen enélkül aligha lehet helytálló képet kialakítani egy-egy érintett szakember felkészültségéről és alkalmasságáról. A tőkepiacnak sem elhanyagolható érdeke az információpiac szállította információk figyelése. Ilyen jellegű tájékozottság nélkül

nem lehet dönteni sem a beruházások, sem a támogatásra érdemes kutatások, fejlesztések és gyártmányok felől. Végül a technikai és az információpiac szükségképpen párhuzamos fejlesztéséről és működéséről is meg kell emlékezni.

A fentiekből következik: az információpiac az itt említettek kivül még számos más piac működésébe is „befurakodik”, s élenjáró részt kér-követel magának működésükből. Hogy e tekintetben mekkora nagyságrendekről van szó, azt érzékeltesse egy adatkettős: Kínában 400 ezer nagy-, valamint 15 millió közepes és kisvállalat működik. Ahhoz, hogy ez a hatalmas potenciál jobban érvényesülhessen a belső piacon, illetve minél intenzívebben léphessen ki a világpiacra, korszerű termékek gyártására van szükség... És már megint, ebből a megközelítésből is az információpiacnál kötünk ki.

Arra is szükség van, hogy a világpiac és a világkereslet is megjelenjék az országban. E célból a Wan Fang Data Corporation, amelyet a Tudományos-Műszaki Információs Intézet alapított, máris több adatbázist fejlesztett ki. Ezek: *Chinese Enterprises, Companies and Products Data Base*, *Chinese Appropriate Technical Achievement Data Base* és *Chinese Research Organization Data Base*. Ezekbe a bázisokba eleddig 250 ezer vállalat, 100 ezer K+F és 7 ezer kutató-fejlesztő intézmény adatai kerültek bele.

Az ország modernizálódásához különféle központi és tartományi alapok kínálnak érdemi támogatást (pl. Santung tartományban 100 milliárd jüanos alap áll rendelkezésre a 3-5 év alatt megvalósítandó korszerűsítés céljából), s bizonyos (Kínára jellemző) intézkedések is ezt a célt szolgálják (pl. a Kínai Tudományos Akadémia személyi állományának 70%-át állította rá a K+F-re, s központi és regionális irodák felállításával segíti „a kvalifikált személyzet kialakításáért folyó harc” győzelemre vitelét).

A kínai információpiac itt vázolt eredményei nagyságrendileg még korántsem akkorák, hogy átfognák és áthatnák a hatalmas ország társadalmi tevékenységeinek teljességét. Éppen ezért kell ezt a trendjeiben korszerű fejlődést óvni és elősegíteni. E tekintetben a törvényhozásnak, az állami általános és szakadminisztrációnak vannak elkerülhetetlen és sürgős feladatai, mégpedig a közismert közmondás imperatívuszának elfogadásával: „A menázsinnak és az abraknak meg kell előznie a katonákat és a lovakat.”

/JIALING, Guan-LI, Han: O vedušeji roli informacionnogo rynka v rynočnoj sisteme Kitaã. = Meždunarodnyj forum po informacii i dokumentacii, 18. köt. 3-4. sz. 1993. p. 39-41.)

(Futala Tibor)

Rendezvénynaptár

Nemzetközi kémiai információs konferencia és kiállítás: Információ a vegyészetben és a kémiai szabadalmak

Nimes (Franciaország), 1995. október 23-25.

Szervező: Infonortics Ltd.

9a High St,
Calne, Wilts, SN11 OBS
Tel.: +44 1249 814584
Fax: +44 1249 813656

Biblioteka'95 nemzetközi könyvvásár

Bratislava, 1995. november 9-13.

Szervező: Anna Kleinmannová

Incheba Joint Stock Co.,
Viedenská cesta 7.
852 51 Bratislava
Slovak Republic
Tel.: +42 7 80-21-35
Fax: +42 7 58-11-665

Info Business Bucharest, nemzetközi üzleti információs kiállítás

Bukarest, 1995. október 25-27.

Szervező: Chamber of Commerce
and Industry of Romania
Business Information Centre
4, Expozitiei Blvd.,
Bucharest
Tel.: +40 1 312-78-45
Fax: +40 1 312-96-61

Online '95, 19. Nemzetközi Online Információs Találkozó

London, 1995. december 5-7.

Szervező: Learned Information Ltd.
Woodside Hinksey Hill
Oxford OX1 5AU
Tel.: +44 1865 730275
Fax: +44 1865 736354